

Preuzimanja i spajanja u plinskom gospodarstvu

SVE VIŠE POTROŠAČA I SVE MANJA POTROŠNJA PLINA

Boris Labudović
dipl. ing.

Malo-pomalo događa se ono što su stručnjaci za plinsko gospodarstvo godinama najavljivali i smatrali poželjnim razvojem. Broj operatora plinskih distribucijskih sustava pao je na manje od 30 i danas ih je 27, dok ih je prije samo pet godina bilo 35. Zbog brojnih problema koji muče te tvrtke, pri čemu je vjerojatno najvažniji pad potrošnje plina unatoč povećanju broja potrošača svih kategorija, za očekivati je da će se, čim prođu dvije izborne godine, spajanja i preuzimanja distributera plina nastaviti.

Preuzimanja i spajanja u hrvatskom plinskom gospodarstvu, kada se radi o operatorima plinskih distribucijskih sustava, nastavila su se prošle godine i danas je njihov broj konačno pao na manje od 30. Naime, prema podacima iz Registra dozvola za obavljanje energetske djelatnosti koji vodi Hrvatska energetska regulatorna agencija, dozvolu za obavljanje distribucije plina u Hrvatskoj danas ima 27 tvrtki (il.1).

Najprije je u siječnju prošle godine iz Sudskog registra brisana tvrtka Pakrac-plin, dotadašnji distributer plina na području Pakraca i Lipika koji je još u travnju 2022. godine prodan HEP Plinu. Potom je u prosincu prošle godine hrvatska podružnica njemačkog energetske diva E.ON konačno okrupnila svoje plinsko poslovanje u Hrvatskoj pod krovnom kćerinskom tvrtkom E.ON Distribucija plina. Sve je to započelo prvih dana studenoga prošle godine, kada je tvrtka Montcogim-plinara iz Svete Nedelje, koja je već nekoliko godina bila u E.ON-ovom vlasništvu, pripojila tvrtke Koprivnica plin iz Koprivnice, Moslavina plin iz Kutine i Plin Projekt iz Nove Gradiške, koje su time prestale postojati. Zatim je mjesec dana kasnije pripojena i tvrtka E.ON Distribucija iz Koprivnice i konačno je Montcogim-plinara promijenila naziv u E.ON Distribucija plina.

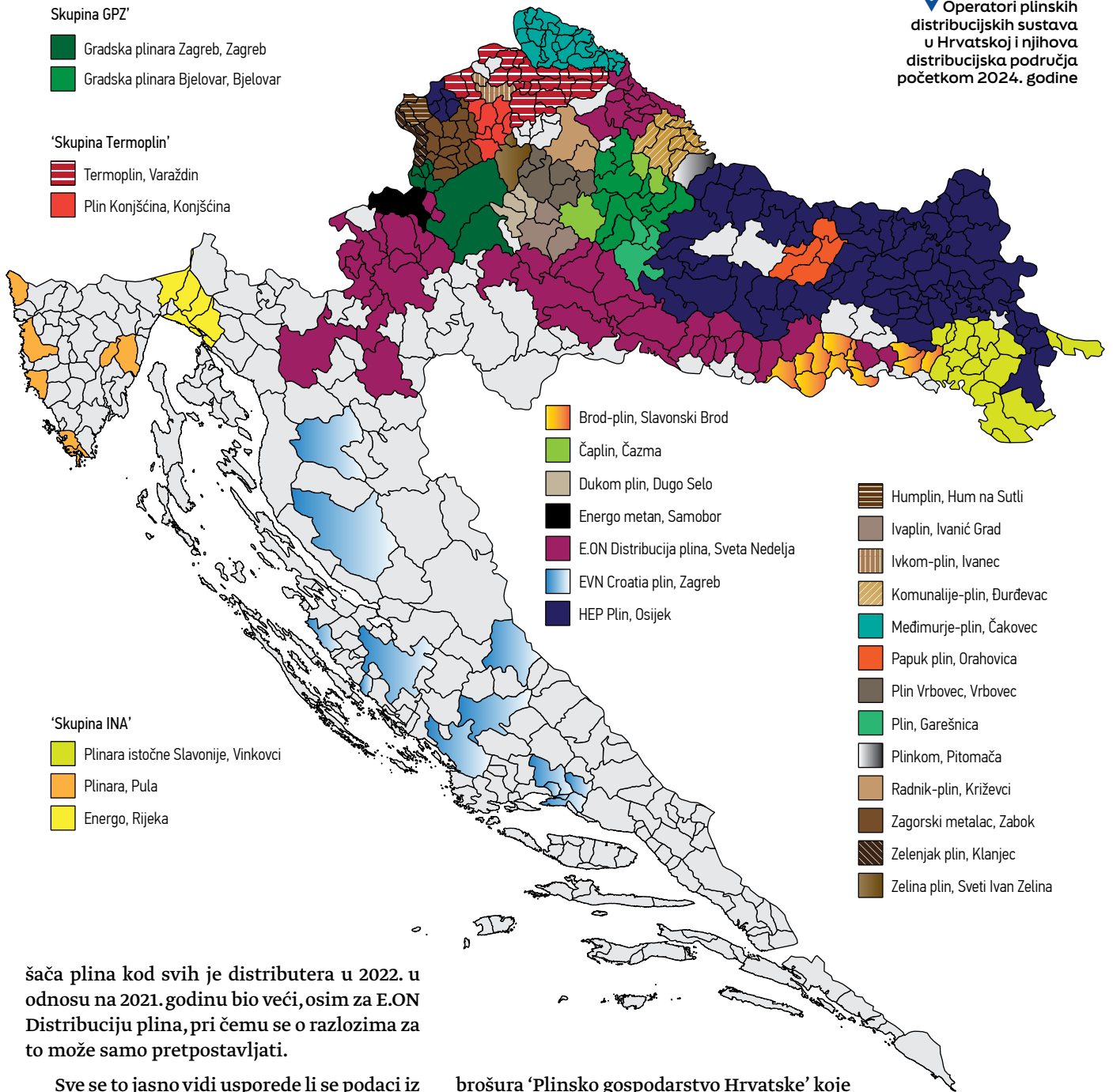
Time je od četiri dosadašnja operatora plinskih distribucijskih sustava nastao jedan koji djelatnost obavlja u čak pet županija: Brodsko-posavskoj (u 13 općina i gradova), Karlovačkoj (u 10 općina i gradova), Koprivničko-križevačkoj (u 11 općina i gradova), Požeško-slavonskoj (na području Grada Pleternice), Sisačko-moslavačkoj (u 10 općina i gradova) i Zagrebačkoj (u šest općina i gradova).

PAD POTROŠNJE PLINA

Bez obzira na sve to, postojani pad potrošnje plina u posljednjih nekoliko godina je ono što vjerojatno najviše obilježava plinsko gospodarstvo u Hrvatskoj. Drugim riječima, nema operatora plinskog distribucijskog sustava na čijem distribucijskom području u 2022. u odnosu na 2021. godinu nije došlo do smanjenja potrošnje. Pri tome se kod velikog dijela tvrtki taj pad kreće oko 10% pa i više.

No, zanimljivo je da je unatoč padu potrošnje plina kod gotovo svih distributera došlo do povećanja broja potrošača, i onih iz kategorije kućanstva i svih ostalih. Istodobno, duljina plinske mreže uglavnom stagnira, tj. novoizgrađeni kilometri mreže su zanemarivi, osim na području Dalmacije, dok je ukupna mreža HEP Plina čak smanjena (doduše, za zanemariv postotak). Broj potro-

▼ Operatori plinskih distribucijskih sustava u Hrvatskoj i njihova distribucijska područja početkom 2024. godine

šaća plina kod svih je distributera u 2022. u odnosu na 2021. godinu bio veći, osim za E.ON Distribuciju plina, pri čemu se o razlozima za to može samo pretpostavljati.

Sve se to jasno vidi usporede li se podaci iz o broju potrošača, distribuiranim količinama plina i duljini plinske mreže u 2021. i 2022. iz

brošura 'Plinsko gospodarstvo Hrvatske' koje potkraj svake godine izdaje Hrvatska stručna udruga za plin (tablice 1 - 7).

▼ Tablica 1
Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za tvrtke 'skupine GPZ'

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
Gradiska plinara Zagreb, Zagreb	277 782 (▲ 4,98%)	294 711 (▲ 0,5%)	235,01 (▼ 11,18%)	361,951 (▼ 12,36%)	2527 (▲ 0,04%)
Gradiska plinara Bjelovar, Bjelovar	13 300 (▲ 0,8%)	14 786 (▲ 1,18%)	10,777 (▼ 16,6%)	23,428 (▼ 15,72%)	500
ukupno	291 082 (▲ 4,79%)	309 497 (▲ 0,53%)	245,787 (▼ 11,43%)	385,379 (▼ 12,57%)	3027 (▲ 0,03%)

Napomena: U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2021. godine.

Po broju potrošača i po distribuiranim količinama od svih hrvatskih distributera plina na prvom je mjestu Gradska plinara Zagreb, u čijem je vlasništvu i Gradska plinara Bjelovar. Potom slijedi HEP Plin koji se, kako je spomenuto, u proteklih nekoliko godina prilično proširio, a preuzimanjem Gradske plinare Krapina čak i iskoračio iz svojeg tra-

dicionalnog 'slavonskog okruženja'. Na trećem mjestu, po distribuiranim količinama plina i broju potrošača, nalazi se spomenuta E.ON Distribucija plina, a zatim slijede tri distributera u kojima manje ili veće vlasničke udjele (iako nijednom veće od 50%) ima INA ili njezina plinska kćerinska tvrtka Croplin: Energo iz Rijeke, Plinara iz Pule i Plina-

▼ Tablica 2

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za HEP Plin

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
HEP Plin, Osijek	107 824 (▲ 1,1%)	116 924 (▲ 1,06%)	108,308 (▼ 1,1%)	180,442 (▼ 13,51%)	4770 (▼ 0,31%)

Napomena: U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz 2021., pri čemu su podaci za tu godinu dobiveni zbrajanjem podataka za HEP Plin i tri tvrtke koje su u međuvremenu pripojene: Darkom - Distribuciju plina, Gradsku plinaru Krapina i Pakrac-plin.

▼ Tablica 3

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za E.ON Distribuciju plina

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
E.ON Distribucija plina, Sveta Nedelja	39 327 (▼ 4,97%)	45 825 (▼ 0,01%)	40,153 (▼ 10,61%)	107,608 (▼ 11,21%)	1672 (▲ 0,05%)

Napomena: U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz 2021., pri čemu su podaci za obje uspoređivane godine dobiveni zbrajanjem podataka za sve četiri tvrtke koje su spojene u E.ON Distribuciju plina: Koprivnicu plin, Montcogim-plinaru, Moslavinu plin i Plin Projekt.

▼ Tablica 4

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za tvrtke 'skupine INA'

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
Plinara, Pula (*)	11 555 (▲ 1,7%)	12 351 (▲ 1,21%)	4,448 (▼ 15,66%)	25,528 (▼ 5,4%)	339
Plinara istočne Slavonije, Vinkovci (**)	19 761 (▲ 1,35%)	21 239 (▲ 1,25%)	20,547 (▼ 8,46%)	46,691 (▼ 6,75%)	1030
Energo, Rijeka (***)	21 379 (▲ 0,12%)	22 485 (▲ 0,59%)	7,944 (▼ 9,03%)	23,688 (▼ 13,67%)	342 (▲ 0,29%)
ukupno	52 695 (▲ 0,92%)	56 075 (▲ 0,98%)	32,939 (▼ 9,64%)	95,907 (▼ 8,22%)	1711 (▲ 0,06%)

Legenda:

(*) Udio INA-e u tvrtki iznosi 49%.

(**) Udio INA-e u tvrtki iznosi 40% i to na osnovi tvrtke Croplin koja je u njezinom 100%-tnom vlasništvu.

(***) Udio INA-e u tvrtki iznosi 8,124% i to na osnovi tvrtke Croplin koja je u njezinom 100%-tnom vlasništvu.

Napomena: U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2021. godine.

▼ Tablica 5

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za tvrtke iz 'skupine Termoplina'

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
Termoplina, Varaždin	34 243 (▲ 0,98%)	36 958 (▲ 0,81%)	41,218 (▼ 14,82%)	90,686 (▼ 12,19%)	1245
Plin Konjščina, Konjščina (*)	4618 (▲ 0,57%)	5046 (▲ 0,26%)	3,363 (▼ 11,01%)	5,781 (▼ 13,77%)	336 (▲ 0,3%)
ukupno	38 861 (▲ 0,93%)	42 004 (▲ 0,75%)	44,581 (▼ 14,55%)	96,467 (▼ 12,29%)	1581 (▲ 0,06%)

Legenda:

(*) Udio Termoplina u tvrtki iznosi 94,88%.

Napomena: U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2021. godine.

Tablica 6

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za tvrtke u pretežnom vlasništvu jedinica lokalne samouprave

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
Brod-plin, Slavonski Brod	15 097 (▲ 2,22%)	16 288 (▲ 1,97%)	19,516 (▼ 1,45%)	33,149 (▼ 7,33%)	534 (▲ 0,75%)
Čaplin, Čazma (*)	2142	2142	1,601	2,095	203
Dukom plin, Dugo Selo	8802 (▲ 1,44%)	9347 (▲ 1,15%)	8,67 (▼ 8,48%)	14,211 (▼ 7,19%)	275
Humplin, Hum na Sutli	2680	2947	1,902 (▼ 10,41%)	3,499 (▼ 12,72%)	217
Ivaplin, Ivanić Grad	7144 (▲ 1,03%)	7799 (▲ 1,76%)	6,031 (▼ 6,99%)	9,038 (▼ 7,19%)	331
Ivkom-plin, Ivanec	3428 (▲ 0,76%)	3710 (▲ 0,76%)	4,165 (▼ 12,54%)	5,947 (▼ 14,42%)	167 (▲ 0,6%)
Komunalije-plin, Đurđevac	4930 (▲ 0,33%)	5552 (▼ 0,29%)	3,553 (▼ 9,39%)	6,219 (▼ 13,47%)	294 (▲ 0,34%)
Medimurje-plin, Čakovec	29 909 (▲ 4,41%)	31 855 (▲ 1,12%)	29,409 (▼ 14,04%)	53,523 (▼ 14,29%)	1061 (▲ 0,19%)
Papuk-plin, Orahovica	1907	2176	1,645	3,602	124
Plin, Garešnica	2040 (▲ 1,95%)	2364 (▲ 0,3%)	1,435 (▼ 4,08%)	4,404 (▼ 5,9%)	114
Plin Vrbovec, Vrbovec	4441 (▲ 2,3%)	4973 (▲ 2,01%)	4,248 (▼ 9,58%)	9,718 (▼ 18,59%)	368
Plinkom, Pitomača	1878 (▲ 0,97%)	2276 (▲ 0,26%)	1,562 (▼ 11,7%)	3,196 (▼ 14,52%)	120 (▲ 4,35%)
Zelenjak plin, Klanjec	2441 (▲ 2,05%)	2621 (▲ 0,73%)	1,578 (▼ 11,3%)	3,04 (▼ 12,04%)	313
Zelina-plin, Sveti Ivan Zelina	3656 (▲ 2,29%)	3977 (▲ 1,79%)	3,862 (▼ 5,27%)	6,628 (▼ 4,63%)	274

Legenda:

(*) Podaci su iz 2021. godine, dok oni za 2022. nisu raspoloživi.

Napomena: U zagradaama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2021. godine.

Tablica 7

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za tvrtke u pretežnom 'privatnom' vlasništvu

tvrtka, sjedište	broj potrošača		distribuirane količine plina, mil. m ³		duljina plinske mreže, km
	kućanstva	ukupno	kućanstva	ukupno	
Energo Metan, Samobor	6662 (▲ 3,75%)	7118 (▲ 2,26%)	9,424 (▼ 3,87%)	13,713 (▼ 7,13%)	199 (▲ 0,51%)
EVN Croatia plin, Zagreb	1069 (▲ 2,49%)	1213 (▲ 3,76%)	471 (▼ 13,74%)	30,394 (▼ 11,72%)	168 (▲ 20,0%)
Radnik-plin, Križevci	3889 (▲ 0,59%)	4336 (▼ 0,14%)	3,631 (▼ 10,15%)	6,526 (▼ 9,05%)	122 (▲ 1,67%)
Zagorski metalac, Zabok	16 830 (▲ 0,16%)	18 177 (▼ 0,35%)	15,617 (▼ 4,6%)	24,522 (▼ 12,64%)	834

Napomena:

U zagradaama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2021. godine.

ra istočne Slavonije iz Vinkovaca. Nakon toga se nalaze Termoplina i Plin Konjščina koja je najvećim dijelom u njegovom vlasništvu (zanimljivo, ali manjinski udio i dalje drži MET, veliki europski trgovac plinom).

Ostali distributeri plina u Hrvatskoj se s obzirom na vlasništvo mogu svrstati u dvije

skupine. Prvu bi činili oni u 'državnom', točnije u pretežnom vlasništvu jedinica lokalne samouprave, među kojima se po distribuiranim količinama plina i broju potrošača ističe Međimurje-plin iz Čakovca. Drugu skupinu pak čine četiri tvrtke koje su u pretežnom ili većinskom privatnom vlasništvu. To su

Energo Metan iz Samobora (čije vlasništvo dijele tvrtka Monter Strojarske montaže i Grad Samobor), EVN Croatia plin sa sjedištem u Zagrebu (u vlasništvu austrijske energetske skupine EVN), Radnik-plin iz Križevaca (u vlasništvu križevačkog građevinskog diva Radnik) i Zagorski metalac (u vlasništvu slovenske energetske skupine Petrol). Među njima se po distribuiranim količinama plina, uz istodobno razmjerno mali broj potrošača, ističe EVN Croatia plin, kod kojega je još zanimljivo kako je duljinu plinske mreže u 2022. u odnosu na 2021. povećao za čak 20%.

ŠTO I KAKO DALJE

Potrošnja plina u Hrvatskoj pada iz godine u godinu, za što su vjerojatno najveći 'krivac' klimatske promjene, odnosno sve toplije zime. Od ostalih razloga može se spomenuti povećanje energetske učinkovitosti, odnosno poboljšanje građevinskofizikalnih svojstava zgrada. Kod postojećih je zgrada to ostvareno sve češćim projektima energetske obnove, dok je kod novih zgrada glavni razlog za to primjena sve strožih propisa o toplinskoj zaštiti, a tu je i djelomičan prelazak na druge izvore topline. Pri tome se ponajviše radi o šumskoj biomasi, iako u takvim slučajevima plin nerijetko i dalje ostaje prisutan kao energent u kućanstvu, ali samo za pripremu potrošne tople vode, dok se potrebe za grijanjem pokrivaju pomoću peći ili kamina.

Kada se pak radi o dizalicama topline, one se u pravilu kao izvor topline odabiru u slučaju novoizgrađenih kuća i zgrada, dok su zamjene postojećih plinskih kotlova dizalicama topline, za razliku od nekih drugih europskih zemalja, i dalje rijetke.

Unatoč tom padu potrošnje, kod gotovo svih distributera plina može se primijetiti povećanje broja potrošača, što znači da se plin ipak ne može otpisati kao energent jer zanimanje za njega i dalje postoji. No, to povećanje broja potrošača zahtijeva određena ulaganja, baš kao što to zahtijevaju daljnji razvoj, ali i održavanje postojeće distribucijske mreže. Postavlja se stoga opravdano pitanje čime onda te tvrtke financiraju svoje poslovanje i ne čudi činjenica da su mnoge u problemima.

Za očekivati je stoga da će se u godinama koje slijede nastaviti preuzimanja i spajanja u plinskom gospodarstvu. Ipak, kada se radi o malim distributerima, mahom u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, gdje politika u pravilu i dalje ima glavnu riječ, teško je da će se to dogoditi u ovoj, 'superizbornoj' godini, ali ni u sljedećoj, kada su na redu lokalni izbori. Naime, birači neće baš blagonaklono gledati na ono što smatraju 'rasprodajom obiteljskog srebra'. Kako god bilo, naredne godine za sve koji se bave distribucijom plina bit će izazovne. ■

